

ס ע"ב. קרבן פסח שנשחט "לשמו ולא לשמו" שלא בזמנו

המקדיש בהמה עבור קורבן פסח ימים רבים לפני הפסח, אם הקריב את הבהמה לשם פסח לפני פסח – הקורבן פסול (כדין קורבן שלא בזמנו), אך אם הקריב את הבהמה לשם שלמים – כשר (פסחים ע ע"ב. מלבד אם הקריבה ב"ד ניסן. זמן הקרבת הפסח).

לאחר שמשנתנו דנה ב"לשמו ולא לשמו" והסבירה את כוונתה בהקרבת הקורבן לשם שלמים ופסח, הגמרא דנה במידה והקריב בהמה שהוקדשה לקורבן פסח, ושחטו הכהן "לשמו ולא לשמו". דהיינו, שחט את הבהמה גם לשם פסח וגם לשם שלמים – מה יהיה דינה? האם יתפס תחילת מחשבתו (ויהיה פסול), או סוף מחשבתו (ויהיה כשר)? רב דימי ביקש לפסול ורבו רבי ירמיה דחהו, ורבי אבהו ביקש להכשיר וניסה רב אדא לדחותו.

שם שלמים ✓	שם פסח ✗	שאלו: מה דין פסח ששחטו בשאר ימות השנה "לשמו (לשם פסח) ושלא לשמו" (לשם שלמים)? האם המחשבה השנייה "שלא לשמו" תתפוס והקורבן כשר (כדין קורבן פסח שנשחט לשם שלמים). או שמחשבתו הראשונה תתפוס, והקורבן פסול (כדין קורבן שלא בזמנו)?
---------------	-------------	---

רבא: קורבן שנשחט "בסתם" נחשב כנשחט "לשמו" (מכיוון שהוקדשה בהמה כבר לקורבן מסוים, סתם עבודותיה הינן לשם אותו קורבן), וכאשר נשחט הקורבן "לא לשמו" שלא בזמנו" כשר (דין 2), למרות שמחשבת "לא לשמו" זה בעצם מחשבת "לשמו לא לשמו" (כי מעורבת בקורבן גם מחשבת "סתם" שקודמת למחשבת "לא לשמו" הנוכחית) כי מחשבת "לא לשמו" חזקה ממחשבת "לשמו"!
הרי שלשאלתנו "לשמו ושלא לשמו" נתרץ שמחשבת "שלא לשמו" גוברת, ודינו כ"לא לשמו שלא בזמנו" שכשר (דין 2).

רב אדא בר אבהו: השוחט שלא לאוכליו - פסול, והשוחט לאוכליו ושלא לאוכליו - כשר (משנה סא ע"א), והרי כל קורבן "בסתם" הינו עבור "אוכליו" (שנמנו על הקורבן, מסתמא שחיטת הקורבן הינה עבורם)? ועל פי סברת רבא היה צריך להיות שדין השוחט "שלא לאוכליו" כדין "לאוכליו ושלא לאוכליו" (כשר. כי מצרפים מחשבה קודמת)! מכך שהמשנה פסלה את "שלא לאוכליו" - ייתכן ללמוד שסברת אב"י תקפה רק שחשב (כמו בדין משנתנו) "שלא לשמו", אבל בשעה שאמר (כמו בדין המשנה) תקפה אמירתו בלבד, ולא נוסף לה מחשבות קודמות!

רבא: א"א להשוות בין דין משנתנו במקרה "לא לשמו" בסתם, לדין המשנה במקרה "לא לאוכליו" בסתם! מחשבת סתם="לשמו" הינה חזקה, וכל זמן שלא נעקר שם פסח ע"י חשיבה מפורשת "לא לשמו" (והפסח נהפך לשלמים) - הקורבן בגדר "לשמו", אבל א"א לומר שמחשבת סתם="לאוכליו" כי כל עוד לא נשחט קורבן הפסח, ייתכן שאוכלי הקורבן ימשכו ידיהם מהקורבן, ויבואו אחרים ויחליפו אותם (משנה פט ע"א), לכן אין בקורבן הפסח מחשבת "סתם לאוכליו". (ממילא, מחשבת "סתם לשמו" תקפה בעת הקדשת הקורבן לפסח, וגם אם לאחר מכן חשב "לא לשמו" - המחשבות מצטרפות זו לזו וסותרות זו את זו. אבל אין מחשבת "סתם לאוכליו", ולכן מחשבתו היחידה "לא לאוכליו" היא זו שתקפה ופוסלת את הקורבן).

מעיד רב דימי, כשהייתי בארץ ישראל אמרתי את הסברא הזו: ישנם שתי אפשרויות במחשבת הכהן בשעה ששחט, שהקורבן כשר: 1. "לשמו בזמנו" (לשם פסח בערב פסח. כקורבן פסח רגיל). 2. "לא לשמו שלא בזמנו" (לשם שלמים בשאר ימות השנה. כדין קורבן פסח שעשהו שלמים). ושלישית שהקורבן פסול: 3. "בזמנו שלא לשמו ולשמו" (בערב פסח לשם שלמים ופסח. כנלמד ממשנתנו שהקורבן פסול).
מסיק רבי דימי, מה "לשמו בזמנו" (דין 1), הקורבן כשר, אך לא מועיל כאשר "שלא לשמו" (דין 3) - משמע שלא מתייחסים ל"לשמו", כאשר יש במחשבת הכהן גם "שלא לשמו" (והקורבן פסול בגלל שיש מחשבה ראשונית לא טובה).
מכאן אף בדין השני "לא לשמו שלא בזמנו" (דין 2) אם שחט הכהן "לשמו" ושלא לשמו שלא בזמנו" (דין 5). המקרה שבו התקשנו לא תתפוס מחשבתו השנייה, אלא הראשונה, ודינו כ"לשמו שלא בזמנו" שהקורבן פסול!
דחה רבי ירמיה: הינך מבסס את ההיסק על השוואת "שלא לשמו" ולשמו בזמנו" (דין 3) ל"לשמו" ושלא לשמו שלא בזמנו" (דין 5). המקרה שבו התקשנו, וא"א לדמות בין "לא לשמו" ל"לשמו". ש"לא לשמו" הינו מחשבה חמורה שפוסלת בכל הזבחים (כל קורבן שנשחט במחשבה של לא לשמו נפסל), ל"לשמו" שהינה מחשבה הפוסלת רק בפסח (קורבן פסח הינו הקורבן היחיד שבו אם הקרבת אותו שלא בזמנו פסול).

לשמו	בזמנו (פסח)	שלא בזמנו (ימות השנה)
לשמו	1. כשר (כדין קורבן פסח)	4. פסול (קורבן לא בזמנו. נוהג רק בקורבן פסח)
שלא לשמו	6. פסול (נוהג בכל הזבחים)	2. כשר (עשאוהו שלמים)
שלא לשמו ולשמו	3. פסול (משנה). רב דימי: כי נתפס הרישא "לא לשמו".	
לשמו ושלא לשמו	5. המקרה בו התקשינו. רב דימי: ייתפס הרישא, ודינו כ"לשמו".	